

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง สุขภาพ กีฬา นันทนาการและ
อาชีพผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านตัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
Development of Physical, Sporting, Recreational, and
Occupational Activities for Elders in Ban Tiw sub-district,
Lom Kao district, Phetchabun Province

สรวงพร กุศลส่ง^{1/} วิชญพร อ่อนปุย^{2/} พิชญภา ตรีวงศ์³

Srourngporn Kusolsong /Wichayaporn Onpuy/ Pitchayapa Treewong

^{1,2,3}สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Early Childhood Education, Faculty of Education, PhetchabunRajabhat University

ได้รับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

ปรับปรุงแก้ไข: 1 พฤษภาคม 2565

ตอบรับตีพิมพ์: 11 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาบริบทผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านตัว อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ 2. สร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน 3. ประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุหลังได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน และ 4. ส่งเสริมนักศึกษาให้สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการศึกษาสู่การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับชุมชนกลุ่มเป้าหมาย คือผู้สูงอายุในชุมชนตำบลบ้านตัว จำนวน 105 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาบริบทผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านตัว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ 1) ด้านอาชีพ เรียงลำดับดังนี้ (1) เกษตรกร (2) เลี้ยงหลาน (3) ค้าขาย 2) ด้านรายได้ พบว่า (1) รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (2) รับจากลูกหลาน (3) ค้าขาย 3) ด้านการเป็นอยู่มีอาศัยอยู่กับลูกหลาน 4) ด้านสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ ผ้ามุก 5) ด้านความต้องการ (1) อยากให้มีการจัดกิจกรรมใหม่ ๆ และอยากให้มีการจัดกิจกรรมอย่างมาก 2. ผลการสร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม พบว่า นักศึกษาสามารถออกแบบกิจกรรมโดยบูรณาการร่วมกัน 3 สาขาวิชาได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาและนักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยี พร้อมทั้งเป็นผู้นำผู้ตามในการฝึกซ้อมเพื่อนและดำเนินกิจกรรมร่วมกันได้ 3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุหลังได้รับการจัดกิจกรรมพบว่า 1) ด้านการปฏิบัติกิจกรรม กีฬา นันทนาการ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.68, S.D= 0.18) อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านการผลิตดอกไม้มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{x}$ = 4.75, S.D= 0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านการผลิตกระเป๋าผ้ามุก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.79, S.D = 0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ด้านการสร้างพวงกุญแจผ้ามุก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.82, S.D = 0.13) อยู่ในระดับมากที่สุด 4. ผลการปฏิบัติของนักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการศึกษาสู่การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับชุมชนได้โดยสามารถร่วมดำเนินการออกแบบกิจกรรมวางแผนการปฏิบัติกิจกรรมจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คำสำคัญ: กีฬา, นันทนาการ, อาชีพ, ผู้สูงอายุในชุมชน

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the context of the elders living in Ban Tiw sub-district, Lom Kao district, Phetchabun Province; 2) to develop and implement a form of sporting, recreational, and occupational activities for the elders living in the community; 3) investigate

the satisfaction towards the form of sporting, recreational, and occupational activities for the elders living in the community; and 4) encourage students to apply their knowledge to engage with the communal activities. The participants were 105 elders living in Ban Tiw sub-district. The data were analyzed using means and standard deviation.

The findings were as follows :

1) The findings from the study of the context of the elders living in Ban Tiw sub-district, Lom Kao district, Phetchabun Province were as follows. Regarding occupation, the elders took up the occupations of farmers, babysitters, and sellers of goods, respectively. Concerning income, the elders earned revenues from old-age pensions; relatives; and selling of goods. Regarding livelihood, the elders lived with their close relatives. Regarding community products, the product was pearl-patterned cloths. Concerning the needs, the elders wanted to be involved in newer and more activities. 2) The findings from the development and implementation of the activities showed that the students could design the activities by integrating knowledge across three disciplines of Early Childhood Education, Physical Education, and Career and Technology Education and exhibited good leadership and followership while participating in and running the whole process of the activity. 3) The findings from the investigation of the elders' satisfaction after participating in the activities were as follows. The elders showed the highest level of satisfaction towards the sporting, recreational, and occupational activities at ($\bar{x}$ = 4.68, S.D. = 0.18, making of flowers at ($\bar{x}$ = 4.75, S.D. = 0.17), making of pearl-patterned cloth bags at ($\bar{x}$ = 4.79, S.D. = 0.17), and making of pearl-patterned cloth key rings at ($\bar{x}$ = 4.82, S.D. = 0.13).

4) The students could apply their knowledge to engage with the communal activities by successfully co-planning, co-designing, and co-running the activities.

Keywords: Sports, Recreations, Occupations, Elders within Community

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลงเนื่องจากอัตราการเกิดอัตราการตายของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวเกิดจากการดำเนินนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัวประสบผลสำเร็จรวมทั้งความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและสาธารณสุขการได้รับโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้นทำให้มีความรู้มีทักษะในการป้องกันและดูแลสุขภาพของตนเองที่ดีส่งผลให้คนไทยมีสุขภาพดีและมีอายุที่ยืนยาวขึ้น (ชมพูนุช พรหมภักดี, 2556) ทั้งนี้จังหวัดเพชรบูรณ์มีประชากรรวมทั้งสิ้น 992,451 คน โดยเป็นผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 177,211 คน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้สูงอายุกับประชากรทั้งหมดในจังหวัดเพชรบูรณ์พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุมากถึงร้อยละ 18.1 ในอนาคตจังหวัดเพชรบูรณ์จะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทุกปีและจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์โดยส่วนมากผู้สูงอายุในส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพกายเช่น โรคข้อเสื่อม ความดันโลหิตสูงเบาหวานซึ่งปัจจัยเสี่ยงได้แก่เรื่องการออกกำลังกายอาหารส่งผลให้ร่างกายเจ็บป่วยง่ายการเจ็บป่วยด้านสุขภาพจิตในผู้สูงอายุอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์มีความเศร้าใจกังวลใจน้อยใจเสียใจและการอยู่ร่วมในสังคมของผู้สูงอายุบุตรหลานมักปล่อยให้อยู่โดดเดี่ยวขาดความยอมรับและความเชื่อถือด้านการพัฒนาสังคมเพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุเป็นไปอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม (สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบูรณ์, 2562) ดังนั้นเพื่อรองรับสังคมสูงวัยของประเทศไทยในอนาคตรัฐบาลได้กำหนด

วาระการปฏิรูปประเทศตามกรอบการปฏิรูป 11 ด้าน 37 การปฏิรูปโดยในวาระปฏิรูปที่ 30 กำหนดให้มีการปฏิรูปสังคมสูงวัยโดยการปฏิรูประบบการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อเพิ่มคุณค่าและศักยภาพของผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพและส่งเสริมการจ้างงานให้กับผู้สูงอายุในอาชีพที่เหมาะสมกับวัยวุฒิประสบการณ์และสมรรถภาพของร่างกายรวมไปถึงการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่ยังแข็งแรงได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถและภูมิปัญญาที่มีอยู่ในการทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเองสังคมเพื่อให้ผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศผู้สูงอายุมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีมีหลักประกันเรื่องรายได้ไม่เป็นภาระครอบครัวและสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ได้มีบทบาทร่วมกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการยุวชนอาสา สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยจัดโครงการการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม เสริมสร้างสุขภาพ กีฬา นันทนาการและอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้นักศึกษาใช้ศักยภาพในการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ สามารถนำประสบการณ์และความรู้ไปต่อยอดให้กับชุมชนที่ตนอาศัยเพื่อเป็นโครงการต้นแบบในชุมชนและเพิ่มทักษะอาชีพผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านดัว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อสร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุ หลังได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน
4. เพื่อส่งเสริมนักศึกษาให้สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการศึกษาสู่การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับชุมชนได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร หมายถึง ผู้สูงอายุในชุมชน ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป อยู่ในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ อำเภอห่มสักรจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 22 ตำบล ได้แก่ ตำบลช้างตะลูด ตำบลตาลเดี่ยว ตำบลท่าอิฐ ตำบลน้ำก้อ ตำบลน้ำซุ่น ตำบลน้ำเหี้ย ตำบลบุงคล้า ตำบลบุงน้ำเต้า ตำบลบ้านกลาง ตำบลบ้านดัว ตำบลบ้านหวาย ตำบลบ้านโสก ตำบลบ้านไร่ ตำบลปากช่อง ตำบลปากดุก ตำบลฝายนาแซง ตำบลลานบ่า ตำบลวัดป่า ตำบลสักหลง ตำบลหนองสว่าง ตำบลหนองไขว่ ตำบลห่มสักร ตำบลห้วยไร่ รวม 9,509 คน (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย-อำเภอห่มสักร จังหวัดเพชรบูรณ์, 2554)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ผู้สูงอายุในชุมชน ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปกำลังศึกษาอยู่โรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงอายุ) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดัวอำเภอห่มสักร จังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน 105 คน เป็นชายจำนวน 24 คน และเพศชาย จำนวน 81 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (ข้อมูลจากโรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงอายุ))

1.3 นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 4 แบ่งเป็น นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 4 คน นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาจำนวน 3 คน และนักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (ตามกำหนดโครงการยุวชนอาสาประจำปี 2563)

1.4 อาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง อาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชาโดยมีหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาระหว่างการดำเนินกิจกรรม แบ่งเป็น อาจารย์ประจำวิชาสาขาพลศึกษา1ท่าน อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน และอาจารย์ประจำสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 1 ท่าน รวมทั้งสิ้น 5 ท่าน (ตามกำหนดโครงการยุวชนอาสาประจำปี 2563)

2. การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพผู้สูงอายุ หมายถึง การพัฒนารูปแบบการดำเนินกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อใช้เป็นแนวทาง

ในการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้าง กีฬา นันทนาการ และการสร้างทักษะอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ โรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย) โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสาขาวิชา ดังนี้

2.1 นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ดำเนินการออกแบบกิจกรรม กีฬา นันทนาการ ให้แก่ผู้สูงอายุ เป็นผู้นำในการฝึกซ้อมกิจกรรมให้แก่เพื่อนนักศึกษาและเป็นผู้นำและผู้ตามในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการ

2.2 นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย ดำเนินกิจกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์ และสร้างแบบฉบับ (pattern) เป็นผู้นำในการสร้างชิ้นงานให้แก่เพื่อนนักศึกษาและเป็นผู้นำและผู้ตามในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการ

2.3 นักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Package) ของผลิตภัณฑ์ทุกชิ้นงานเป็นผู้นำในการสร้างชิ้นงานให้แก่เพื่อนนักศึกษาและเป็นผู้นำและผู้ตามในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการโดยมีอาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้ให้คำปรึกษา (Coaching) และร่วมกันออกแบบการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน โดยอาศัยปัจจัยที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ผ้าหมัก และงานกระดาษที่มีราคาในการผลิตไม่สูงมากเหมาะแก่การสร้างชิ้นงานให้กับผู้สูงอายุในชุมชน

2.4 อาชีพในชุมชน หมายถึง การฝึกทักษะอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน (นักเรียนโรงเรียนสร้างสุข ผู้สูงวัย) มีอาชีพให้กับตนเองโดยอาศัยความถนัดและความสามารถในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ผู้ดำเนินการออกแบบให้สอดคล้องกับวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยมีรายได้จากการจัดจำหน่ายเมื่อมีคณะศึกษาดูงานและจัดจำหน่ายกับสหกรณ์ร้านค้าชุมชนหลังร่วมกันสร้างผลิตภัณฑ์ รวมถึงการสร้าง Website เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ให้ผู้ที่มีความสนใจเยี่ยมชมจัดซื้อ นำไปสู่การสร้างรายได้ ให้แก่โรงเรียนและตนเองได้

3. ระยะเวลาที่ดำเนินการจัดกิจกรรม แบ่งเป็นระยะการดำเนินการ ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน ดำเนินการ วันที่ 8-10 มกราคม 2564 รวมทั้งสิ้น 3 ครั้ง

กิจกรรมที่ 2 การอบรมสร้างองค์ความรู้ให้แก่ นักศึกษาร่วมกันโดยกิจกรรมการวิเคราะห์องค์ความรู้ที่ผ่านการลงพื้นที่ และการวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินกิจกรรมพร้อมออกแบบกิจกรรมดำเนินการวันที่ 15, 22, 29 มกราคม 2564 และ 5 กุมภาพันธ์ 2564 รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง

กิจกรรมที่ 3 การลงพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมกับผู้สูงอายุในชุมชน (โรงเรียนบ้านสร้างสุข) ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลักษ์ จังหวัดเพชรบูรณ์วันที่ 12, 19, 26 กุมภาพันธ์ 2564 และวันที่ 5, 12 มีนาคม 2564 ทั้งนี้โรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย) เปิดเรียนในทุกวันศุกร์ รวม 5 ครั้ง

กิจกรรมที่ 4 ถอดบทเรียนและสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับร่วมกับผู้สูงอายุในชุมชน (โรงเรียนบ้านสร้างสุข) ผู้สูงวัย ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลักษ์ จังหวัดเพชรบูรณ์วันที่ 19 และ 26 มีนาคม 2564 รวมทั้งสิ้น 2 ครั้ง

กิจกรรมที่ 5 ถอดบทเรียน วางแผนการออกแบบโครงการพัฒนาชุมชนให้กับนักศึกษา วันที่ 27 มีนาคม 2564 รวมทั้งสิ้น 1 ครั้ง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบการดำเนินกิจกรรม มีดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ดำเนินการโดยสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน จากผู้สูงอายุและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการได้แก่ ครูใหญ่ นักพัฒนา และผู้นำชุมชน รวมทั้งสิ้น 105 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการออกแบบการจัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการ และอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ โดยนำแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเสนอผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.56, S.D=0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด

2. แผนการออกแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการ และอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและออกแบบกิจกรรมร่วมกันโดยนักศึกษาศาขาศึกษาปฐมวัย นักศึกษาศาขาศึกษาพลศึกษาและนักศึกษาศาขางานอาชีพและเทคโนโลยี โดยมีอาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้ให้คำปรึกษา ทั้งนี้ผลการออกแบบกิจกรรม กีฬา นันทนาการของผู้สูงอายุ และเสนอผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =4.80, S.D=0.00)ระดับมากที่สุด และผลออกแบบ

ผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.96$, $S.D=0.09$) ระดับมากที่สุดและเห็นด้วยกับการสร้างผลิตภัณฑ์

3. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมกีฬา นันทนาการ และอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน ดำเนินการโดยศึกษาหลักเกณฑ์การประเมินผลจากเอกสารบทความ และงานวิจัยพร้อมสร้างแบบประเมินกระบวนการจัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการ และอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน โดยลักษณะของการสร้างแบบประเมินใช้หลักการสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรม และกระบวนการออกแบบและการสร้างผลิตภัณฑ์พร้อมออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยภาพรวมรวมทั้งสิ้นมีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการปฏิบัติกิจกรรมกีฬานันทนาการ 2. ด้านการสร้างดอกไม้จากกระดาษ 3. ด้านการสร้างกระเป๋าจากผ้ามุก 4. ด้านการสร้างพวงกุญแจจากผ้ามุก และ 5. คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับและความสามารถในการนำไปปฏิบัติต่อยอดเพื่อแสดงความคิดเห็นและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมความเหมาะสมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและทำการวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปผลที่ได้ระหว่าง 0.80-1.00

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพิจารณาแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพ ความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในชุมชน โดยวิเคราะห์แบบแจกแจงความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการออกแบบการจัดกิจกรรมและแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมโดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่มีลักษณะการประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ (อนูวัติ คุณแก้ว, 2555) ดังนี้

ช่วงคะแนน 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ช่วงคะแนน 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ช่วงคะแนน 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ช่วงคะแนน 1.00 - 1.50 หมายถึงระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ผลข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลในลักษณะการบรรยายผลของการจัดกิจกรรม

6. การดำเนินการมีกระบวนการตามแนวคิด SDSCA Model แบ่งได้ 5 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาบริบท (Study the context) เป็นการดำเนินการตามกระบวนการ เพื่อศึกษาบริบทพื้นฐานของผู้สูงอายุในชุมชน โดยประสานงานร่วมกับนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านตัวครูใหญ่โรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย) นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ และหน่วยงาน ในพื้นที่ที่ร่วมโครงการได้แก่ สหกรณ์ ชมรมผู้สูงอายุและผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อชี้แจง กระบวนการดำเนินกิจกรรม และสำรวจพหุคัยสอบถามข้อมูลเชิงลึก บริบทพื้นฐาน ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (โรงเรียนสร้างสุข) พร้อมนำแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน ของชุมชนโดยสอบถามถึงปัจจัยส่วนบุคคล รายได้ต่อเดือนในปัจจุบัน ความสามารถของบุคคล ความต้องการของผู้สูงอายุและสิ่งสนับสนุนภายในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ การจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพ โรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย)

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบ (Model Development) วิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม ความต้องการของชุมชน และสิ่งสนับสนุนที่มีภายในชุมชนพร้อมทั้งออกแบบกิจกรรม เสริมสร้างสุขภาพ กีฬา นันทนาการและอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน โรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย) พร้อมทั้งแบ่งหน้าที่การปฏิบัติโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำสาขาวิชาเป็นผู้ให้ คำปรึกษา (Coaching) ดังนี้

1. นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ออกแบบกิจกรรม สุขภาพ กีฬา นันทนาการ
2. นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย ออกแบบผลิตภัณฑ์จากสิ่งสนับสนุนในชุมชน
3. นักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยผ่าน ขั้นตอนการวิเคราะห์ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาประจำสาขาวิชาดังนี้

3.1 ความรู้ความเข้าใจวางแผนและออกแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน

3.2 เทคนิคการออกแบบผลิตภัณฑ์และการจัดประสบการณ์กับกลุ่มเป้าหมาย

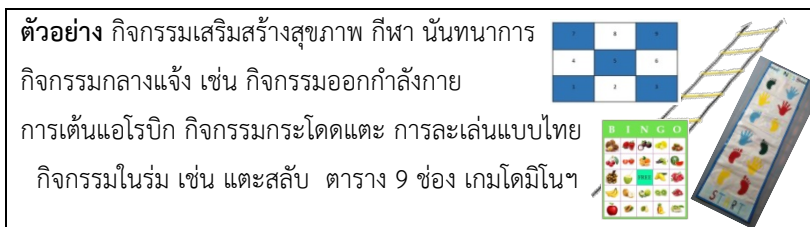
3.3 ด้านฝึกปฏิบัติเขียนแผนการจัดกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติ
การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กและบุคคลในชุมชน

3.4 ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม ด้านการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ
ในชุมชน

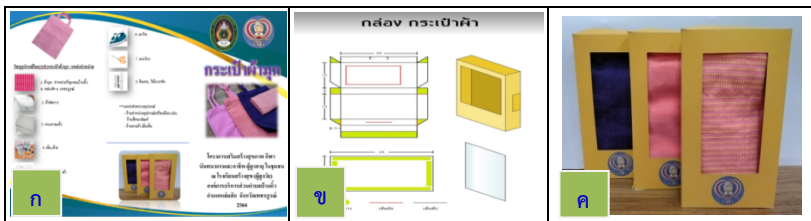
3.5 ด้านการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนสร้างและการออกแบบผลิตภัณฑ์ดังภาพ

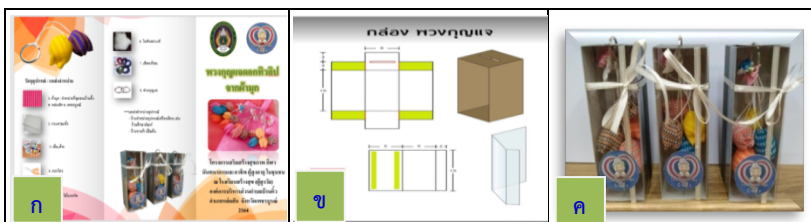
ภาพที่ 1 กระบวนการ ก) การสร้างองค์ความรู้ ข) การเสนอกิจกรรม

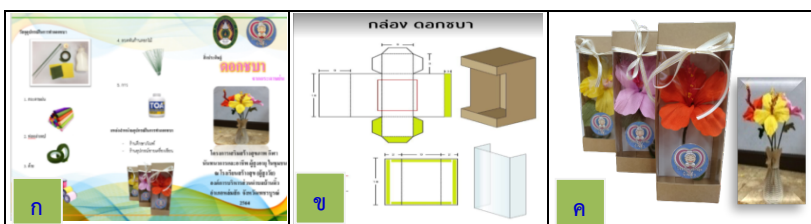
ภาพที่ 2 ผลการออกแบบกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กีฬา นันทนาการ

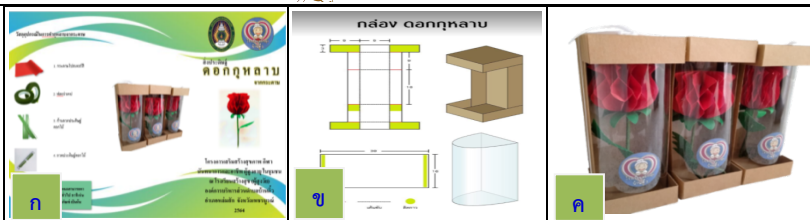
ภาพที่ 3 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ (กระเป๋าด้ามุ๊ก) ก) ขั้นตอนการสร้างผลิตภัณฑ์ ข) บรรจุภัณฑ์ ค) ผลิตภัณฑ์(กระเป๋าด้ามุ๊ก)

ภาพที่ 4 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ (พวงกุญแจผ้ามุก) ก) ขั้นตอนการสร้างผลิตภัณฑ์ ข) บรรจุภัณฑ์ ค) ผลิตภัณฑ์(พวงกุญแจผ้ามุก)

ภาพที่ 5 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ (ดอกชบาจากกระดาษเย่น) ก) ขั้นตอนการสร้างผลิตภัณฑ์ ข) บรรจุภัณฑ์ ค) ผลิตภัณฑ์(ดอกชบา)

ภาพที่ 6 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ (ดอกกุหลาบจากกระดาษโปสเตอร์)

ก) ขั้นตอนการสร้างผลิตภัณฑ์ ข) บรรจุภัณฑ์ ค) ผลิตภัณฑ์(ดอกกุหลาบ)

ระยะที่ 3 ดำเนินการตามแผน (Carry out the plan) โดยหลังดำเนินกิจกรรมการวิเคราะห์และออกแบบร่วมกันโดยนักศึกษาและอาจารย์ ผ่านกระบวนการตรวจสอบและถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจนได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการลงพื้นที่เพื่อปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

1. นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาดำเนินการสร้างคู่มือและกิจกรรม กีฬานันทนาการให้แก่ผู้สูงอายุ

2. นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยดำเนินการสร้างคู่มือและผลิตภัณฑ์ โดยนำผ้าผูกบ้านตัวออกแบบเป็นกระเปาะและพวงกุญแจ และผลิตดอกไม้จากกระดาษพร้อมสร้าง (pattern)

3. นักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีดำเนินการสร้างคู่มือและบรรจุภัณฑ์ (Package) พร้อมทั้งเป็นผู้นำในการฝึกสร้างชิ้นงานให้แก่เพื่อนตลอดกระบวนการ โดยอาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษา (Coaching) และร่วมกันถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้สูงอายรรวมถึงการสร้าง (Packaging) เพื่อจัดจำหน่าย โดยจัดกิจกรรมการอบรมและสัปดาห์เป็นผู้นำผู้ตาม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง (ในวันศุกร์) ดังภาพที่ 7-9

ภาพที่ 7 ตัวอย่าง กิจกรรม กีฬานันทนาการ ก) การเต้นแอโรบิก ข) เกมกระโดดตามรอย
โดย นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา

ภาพที่ 8 ตัวอย่าง การอบรม ก) การผลิตงานผ้า ข) การผลิตงานกระดาษโดย นักศึกษาสาขา
การศึกษาศาสตร์

ภาพที่ 9 การสร้างบรรจุภัณฑ์ ก) การจัดเตรียมบรรจุภัณฑ์ ข) การฝึกสร้างบรรจุภัณฑ์
โดย นักศึกษาสาขาวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

ระยะที่ 4 ประเมินความพึงพอใจ (Satisfaction Assessment) เป็นการประเมินความพึงพอใจหลังได้รับการจัดกิจกรรมตามกระบวนการเสริมสร้างสุขภาพ กีฬา นันทนาการ และอาชีพ ในแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับกระบวนการจัด กิจกรรมการออกแบบการสร้างผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์

ระยะที่ 5 การประยุกต์ใช้ (application) โดยในครั้งนี้หลังได้รับการเข้าร่วม กิจกรรมผู้สูงอายุมีองค์ความรู้ด้านการสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อประกอบการจัดจำหน่าย เพิ่มขึ้นจำนวน 4 รูปแบบภายใต้ตราสัญลักษณ์ประจำโรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย) ดังภาพ

ภาพที่ 10 แสดงภาพผลิตภัณฑ์ที่ดำเนินการสร้างสำเร็จ ก) กระเป๋าผ้าผ้าผูก ราคา 99 บาท ข) พวงกุญแจผ้าผูก ราคา 59 บาท ค) ดอกชบา ราคา 39 ง) ดอกกุหลาบ ราคา 39 บาท

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาบริบทผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลูก จังหวัด เพชรบูรณ์ (105 คน) พบว่าจากการผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 82 คนคิดเป็นร้อยละ ($P=78.07$, $\bar{X}=0.78$) เป็นเพศชายจำนวน 18 คนคิดเป็นร้อยละ ($P=17.14$, $\bar{X}=0.17$) และเป็นเพศหญิง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ ($P=60.95$, $\bar{X}=0.60$) อายุระหว่าง 40-50 จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ ($P=3.80$, $\bar{X}=0.60$) อายุ 51-60 ปีขึ้นไปจำนวน 78 คน

คิดเป็นร้อยละ ($P=74.28$, $\bar{X}=0.74$) ผลการสอบถามพบว่า 1) ด้านอาชีพ สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ 1. เกษตรกร 2. เลี้ยงหลาน 3. ค้าขาย และ 4. ไม่ได้ประกอบอาชีพ 2) ด้านรายได้ สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ 1. รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 2. รับจากลูกหลาน 3. ค้าขายและ 4. ไม่มีรายได้ประจำ 3) ด้านการเป็นอยู่ส่วนใหญ่มักอาศัยอยู่กับ 1. ลูกหลาน 2. ตายายเพียงลำพัง 4) ด้านสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน/เคยปฏิบัติ 1. ผ้ามุก 5) ความต้องการของชุมชน 1. อยากให้มีการจัดกิจกรรมใหม่ ๆ 2. อยากได้ตัวอย่างกิจกรรม การประดิษฐ์ 3. อยากให้มีการจัดกิจกรรมอย่างมาก

2. ผลการสร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ กีฬานันทนาการและอาชีพ พบว่านักศึกษาสามารถออกแบบกิจกรรมโดยบูรณาการร่วมกัน 3 สาขา ได้แก่ 1. นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ดำเนินการออกแบบกิจกรรม กีฬานันทนาการให้แก่ผู้สูงอายุ พร้อมทั้งเป็นผู้นำในการฝึกซ้อมกิจกรรมให้แก่เพื่อนนักศึกษาเป็นผู้นำผู้ตามในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการได้ 2. นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยนำผ้ามุกที่เป็นผ้าพื้นบ้านของชุมชนบ้านตัว ออกแบบเป็นกระเป๋าและพวงกุญแจ และการผลิตดอกไม้จากกระดาษซึ่งมีราคาไม่สูงมากเหมาะแก่การสร้างอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุพร้อมสร้าง (pattern) และเป็นผู้ดำเนินการสร้างชิ้นงานให้แก่เพื่อนนักศึกษาและเป็นผู้ตามในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการได้และ 3. นักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์(Package)เป็นผู้ดำเนินการสร้างชิ้นงานให้เพื่อนนักศึกษาตลอดกระบวนการได้ โดยมีอาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้ให้คำปรึกษา ทั้งนี้ได้นำผลการออกแบบและตัวอย่างผลิตภัณฑ์ผ่านผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบชิ้นงาน การสร้างผลิตภัณฑ์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของผลิตภัณฑ์รวมทั้งสิ้น 5 ท่าน ได้ผลการประเมิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}= 4.96$, $S.D= 0.09$)ระดับมากที่สุด และเห็นด้วยกับการสร้างผลิตภัณฑ์ทั้งนี้ ผลการประเมินด้านการดำเนินการตามรูปแบบการจัดกิจกรรมพบว่า ผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับกิจกรรมและสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ ผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}= 5.00$, $S.D= 0.00$) อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุหลังได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการและอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนพบว่าโดยภาพรวมทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.76, S.D= 0.08) ทั้งนี้ผลรายด้านพบว่า 1) ด้านการปฏิบัติกิจกรรม กีฬา นันทนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.68, S.D=0.18) อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านการประดิษฐ์ดอกไม้จากกระดาษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.75, S.D= 0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านการประดิษฐ์กระเป๋าจากผ้าถุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.79, S.D= 0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ด้านการประดิษฐ์พวงกุญแจจากผ้าถุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}$ = 4.82, S.D= 0.13) อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการส่งเสริมนักศึกษาให้สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการศึกษาสู่การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับชุมชนพบว่านักศึกษาสามารถดำเนินการออกแบบกิจกรรมในส่วนความชำนาญและเสนอแนะร่วมกันพร้อมทั้งลงมือปฏิบัติกิจกรรม ผูกข้อม้วนกันในทุกกิจกรรมจนเกิดความชำนาญ และมีการวางแผนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมโดยสลับเป็นผู้นำและผู้ตามแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะระหว่างการทำกิจกรรมในสถานที่จริง มีการวางแผนการเตรียมงานได้เป็นอย่างดีจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

อภิปรายผล

การศึกษาผลการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านดู่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอภิปรายได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาริบทผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านดู่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จากการผู้ตอบแบบสอบถาม 82 คน คิดเป็นร้อยละ (P=78.07, $\bar{x}$ = 0.78) ผลการสอบถามพบว่า 1) ด้านอาชีพ สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ 1. เกษตรกร 2. เลี้ยงหลาน 3. ค้าขาย และ 4. ไม่ได้ประกอบอาชีพ 2) ด้านรายได้ สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ 1. รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 2. รับจากลูกหลาน 3. ค้าขาย และ 4. ไม่มีรายได้ประจำ

3) ด้านการเป็นอยู่ส่วนใหญ่มักอาศัยอยู่กับ 1. ลูกหลาน 2. ตายายเพียงลำพัง 4) ด้านสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน/เคยปฏิบัติ 1. ผ้ามุก 2. ประดิษฐ์งานสานตะกร้า 3. ทำดอกไม้จากพลาสติก และ 5) ความต้องการของชุมชน 1. อยากให้มีการจัดกิจกรรมใหม่ ๆ 2. อยากได้ตัวอย่างกิจกรรม การประดิษฐ์ 3. อยากให้มีการจัดกิจกรรมอย่างมาก ทั้งนี้ปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Ageing Society) และคาดว่าจะเป็สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2564 รวมถึงการขาดหลักประกันทางรายได้ส่วนใหญ่ขาดการส่งเสริมด้านการออมทำให้ผู้สูงอายุจำนวนมากคงต้องพึ่งพารายได้จากบุตรเป็นหลัก แม้จะมีเบี้ยยังชีพที่จัดสรรให้แก่ผู้สูงอายุมากขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะเป็นแหล่งหลักในการดำรงชีวิต ในอนาคตการพึ่งพารายได้จากบุตรจะยิ่งยากมากขึ้นเนื่องจากการที่ผู้สูงอายุรุ่นต่อไปมีบุตรน้อยลง ขณะเดียวกันภาวะความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและ การกระจุกตัวของ การพัฒนา จะทำให้คนวัยทำงานต้องออกนอกพื้นที่ไปทำงานในเมืองหรือต่างถิ่นทั้งให้ ผู้สูงอายุต้องอยู่กันตามลำพัง บ้างต้องแบกภาระในการเลี้ยงดูหลาน ซึ่งบุตรในวัยแรงงาน ทั้งไว้ให้ สภาพการณ์ดังกล่าวเป็นประเด็นท้าทายต่อทั้งคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเด็ก ซึ่งอยู่ในวัยที่ต้องการการดูแลและพัฒนาศักยภาพอย่างถูกต้องเหมาะสม (สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติโดยมีนโยบายการลด ความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐดังนั้นจึงได้กำหนด นโยบายการพัฒนาข้อหนึ่งไว้ว่า “เตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริม คุณภาพชีวิตและการมีเงินหรือกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อ สังคมในอนาคต (แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ.2561-2564, 2562)

2. ผลการสร้างและทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการและ อาชีพผู้สูงอายุในชุมชน พบว่านักศึกษาสามารถออกแบบกิจกรรมโดยบูรณาการร่วมกัน 3 สาขา ได้แก่ 1. นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ดำเนินการออกแบบกิจกรรม กีฬา นันทนาการให้แก่ผู้สูงอายุ พร้อมทั้งเป็นผู้นำในการฝึกซ้อมกิจกรรมให้แก่เพื่อนนักศึกษา เป็นผู้นำผู้ตามในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการได้ 2. นักศึกษาสาขาการศึกษา

ปฐมวัย ดำเนินการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยนำผ้า मुखของชุมชนบ้านตัวออกแบบเป็น กระเป๋าและพวงกุญแจ และการผลิตดอกไม้จากกระดาษพร้อมสร้าง (pattern) และเป็น ผู้นำในการสร้างชิ้นงานให้แก่เพื่อนนักศึกษาและเป็นผู้นำผู้ตามในการดำเนินกิจกรรม ตลอดกระบวนการได้ 3. นักศึกษาสาขาการงานอาชีพและเทคโนโลยีดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Package) ผลิตภัณฑ์ และเป็นผู้นำผู้ตามในการสร้างชิ้นงานให้แก่เพื่อน นักศึกษาตลอดกระบวนการได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินกิจกรรมครั้งที่ 1 เป็นกิจกรรมการสร้างสานสัมพันธ์และเรียนรู้ร่วมกันโดยอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นส่วนหนึ่ง ในการดำเนินกิจกรรมจากนั้นนักศึกษาร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมเฉพาะกลุ่มนักศึกษา ซึ่งในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำอยู่เสมอ ทั้งนี้ในแต่ละครั้งกระบวนการจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมโดยเสนอผลการออกแบบและปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน เมื่อได้รูปแบบที่ชัดเจนจึงร่วมกันฝึกซ้อม ลงมือปฏิบัติ และเตรียมการในช่วงเวลาว่างจึงส่งผลให้นักศึกษากล้าพูดกล้าแสดงออกทั้งใน ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม และการลงพื้นที่ในโรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย) อีกทั้ง ด้านผลการประเมินด้านการดำเนินการตามรูปแบบการจัดกิจกรรมพบว่าผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับกิจกรรมและสามารถปฏิบัติกิจกรรมทั้งนี้ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 5.00, S.D = 0.00) อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้การทำงานเป็นทีมบางอย่างต้องอาศัย การร่วมมือจึงจะประสบผลสำเร็จเนื่องจากแต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกันการนำ ความสามารถของทุกคนมารวมกันจึงเกิดผลงานที่โดดเด่นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากขึ้น (สำนักงาน ก.พ., 2560) รวมถึงการให้คำปรึกษา (Coaching) เพื่อให้นักศึกษาเกิด ความสุขระหว่างปฏิบัติกิจกรรม และการเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกปฏิบัติในการวิธีการ ที่ได้ร่วมกันออกแบบ สืบค้น วิเคราะห์ พิจารณา และตัดสินใจเลือกปฏิบัตินำไปสู่การเกิด ความภาคภูมิใจในทีมร่วมกัน ทั้งนี้หากที่ปรึกษามีความเชื่อในความสามารถของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเอง อีกทั้งการสร้างเชื่อมั่นนี้ จะส่งผลต่อการตัดสินใจและความสำเร็จของผู้เรียนได้ (มารุต พัฒนาผล, 2557)

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุหลังได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการและอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน พบว่าโดยภาพรวมทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.76, S.D= 0.08) ทั้งนี้ผลรายด้าน พบว่า 1) ด้านการปฏิบัติกิจกรรม กีฬา นันทนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.68, S.D=0.18) อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านการประดิษฐ์ดอกไม้จากกระดาษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.75, S.D= 0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านการประดิษฐ์กระเป๋าจากผ้าถุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.79, S.D= 0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ด้านการประดิษฐ์พวงกุญแจจากผ้าถุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.82, S.D= 0.13) อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จากผลการประเมินโครงการจากนักเรียน (ผู้สูงอายุ) ตัวแทนชุมชน ครูใหญ่และครูในโรงเรียน นักพัฒนาชุมชนพบว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในกิจกรรม โดยระบุว่าการอบรมในครั้งนี้ได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ได้ออกกำลังกาย ผ่อนคลายความเครียด ได้สนุกสนานกับการร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย การเล่นเกมแปลกใหม่ การสร้างผลิตภัณฑ์ พวงกุญแจผ้าถุง กระเป๋าผ้าถุงและงานกระดาษ และเพิ่มพลังความสามัคคี ทั้งนี้สิ่งที่จะพัฒนาต่อไปคือ การนำกิจกรรมมาพัฒนาต่อเนื่องให้เกิดความชำนาญในกิจกรรม และจะนำไปประกอบเป็นอาชีพอดิเรก การขายตามท้องตลาด ถ่ายทอดการประดิษฐ์นี้ให้กับลูกหลานและจะร่วมกันผลิตเพื่อถวายวัดและเก็บไว้เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจัดจำหน่ายให้แก่ผู้ที่มาเยี่ยมชม ศึกษาดูงานภายในโรงเรียนต่อไป ซึ่งในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมนักศึกษาได้ร่วมกันสลับเป็นทั้งผู้นำและผู้ตาม คอยให้คำแนะนำและเอาใจใส่ ด้านการฝึกปฏิบัติแก่ทุกท่าน รวมทั้งมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบโดยจัดเป็นกลุ่มและแต่ละกลุ่มจะมีนักศึกษาประจำและสลับหมุนเวียนไปในแต่ละวัน โดยอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำและร่วมปฏิบัติกิจกรรมอย่างใกล้ชิดจึงส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความพอใจในระดับมากที่สุด อีกทั้งมีกระบวนการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ผ่อนคลายสลับการฝึกปฏิบัติ สอดคล้องกับ วรรณวิสาข์ ไชโย (2555) กล่าวว่า ความสุขจากการได้ช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุข ผู้สูงอายุส่วนใหญ่รู้สึกมีความสุขมากขึ้น หากตนสามารถช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถของตน เพราะจะทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกภาคภูมิใจอิ่มเอิบใจที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้นอกจากความสัมพันธ์กับคนรอบข้างที่ดีเอื้อเพื่อแผ้วทำให้

ผู้สูงอายุมีความสุข การที่ผู้สูงอายุได้เกิดการตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีกำลังใจในการใช้ชีวิต รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในสังคมเพิ่มคุณค่าให้ชีวิตมีความหมายและรู้สึกพึงพอใจรวมถึงการพัฒนาสุขภาพและส่งเสริมศักยภาพด้านต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้คนวัยนี้ไม่เป็นภาระของสังคม แต่กลับเป็นผู้ที่สามารถใช้ศักยภาพองค์ความรู้ ภูมิปัญญาที่มีให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขต่อไป (นวลวี ประเสริฐสุข, 2559)

4. ผลการส่งเสริมนักศึกษาให้สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการศึกษาสู่การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับชุมชน เรียนรู้ในรูปแบบการบูรณาการสหวิทยาการที่สถาบันมุ่งเน้นให้มีการพัฒนา โดยนักศึกษาสามารถดำเนินการออกแบบกิจกรรมในส่วนของความชำนาญและเสนอแนะร่วมกันพร้อมทั้งลงมือปฏิบัติกิจกรรม ฝึกซ้อมร่วมกันในทุกกิจกรรม จนเกิดความชำนาญ และมีการวางแผนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม โดยสลับเป็นเป็นผู้นำและผู้ตาม แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมในสถานที่จริง มีการวางแผนการเตรียมงานได้เป็นอย่างดี จนสำเร็จลุล่วงด้วยดีตลอดกระบวนการยกตัวอย่างการสะท้อนองค์ความรู้ที่ได้จากนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการกล่าวว่าจากการได้เข้าร่วมโครงการทำให้ได้ประสบการณ์ ทั้งการเข้าร่วมโครงการประกอบกับการเรียนพร้อมกัน ทำให้มีวินัยในการจัดการและวางแผนกับการทำงาน และหลังจากบรรลุเป้าหมายของโครงการทำให้ได้ความรู้ ไม่ว่าจะเป็นความรู้และประสบการณ์ตรง ได้เพื่อนต่างสาขาที่ช่วยกันทำงานทั้ง 3 สาขาวิชาได้แนวคิดใหม่ ๆ จากอาจารย์ที่คอยแนะนำตลอดเวลาที่ทำโครงการ อีกทั้งโครงการนี้ยังเน้นให้นักศึกษาได้แสดงศักยภาพ และได้เสนอแนวความคิดของตนเองออกมา เพื่อเป็นการฝึกให้กล้าที่จะแสดงออก และเตรียมพร้อมที่จะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดพัฒนาชุมชนต่อไปได้ ความรู้สึกภูมิใจที่ได้ครั้งนี้คือโอกาสที่ได้เป็นตัวแทนทำโครงการดี ๆ ในครั้งนี้ นอกจากนี้ยังกล้าลงมือทำในสิ่งที่ตนยังไม่เคยได้ทำ กล้าคิด กล้าแสดงออกแต่ด้วยคำว่าหน้าที่จึงทำให้กล้าเรียนรู้ และกล้าลงมือทำ โครงการนี้ไม่เพียงแต่ทำเพื่อใครคนใดคนหนึ่ง แต่การที่ได้พัฒนาชุมชนครั้งนี้เหมือนเป็นการฝึกให้ผู้ร่วมโครงการสามารถเป็นผู้นำใน

ชุมชนได้ และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับออกแบบเพื่อพัฒนาชุมชนต่อไป อีกทั้งกิจกรรมโครงการเปิดโอกาสให้นักศึกษาลงพื้นที่จริงในชุมชน ณ สังคมหนึ่ง ที่อาจไม่ใช่เด็กปฐมวัยที่เคยเรียนรู้หรือผู้ใหญ่ (ผู้สูงอายุ) มีความร่วมมือและยินดีรับฟังนักศึกษา นอกจากเป็นการพัฒนาศักยภาพของทางผู้ดำเนินโครงการแล้ว ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ที่ได้รับต่อยอดได้ เช่น ได้ฝึกการออกแบบและสร้างผลิตภัณฑ์ ได้ร่วมกิจกรรมผ่อนคลายในหลากหลายรูปแบบทั้งนี้โรงเรียนสามารถจัดทำเพื่อจัดจำหน่ายและสร้างรายได้เช่นกัน เป็นต้น จากผลการสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับของผู้สูงอายุ ทำให้ทราบว่าโรงเรียนสร้างสุข ขึ้นขอบกิจกรรมการออกแบบและสร้างผลิตภัณฑ์ทำให้ผู้ดำเนินกิจกรรมอยากพัฒนาโครงการเพิ่มขึ้นต่อไป (โครงการยุวชนอาสา, 2564)

ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลวิจัยไปใช้

1. ควรมีการนำรูปแบบการจัดกิจกรรม กีฬา นันทนาการ และทักษะอาชีพ บูรณาการเข้ากับชุมชนใกล้เคียงที่มีวัตถุประสงค์อื่น (ผ่านูก) อาจปรับเปลี่ยน เช่น กระเป๋ามะเฟือง ดอกไม้ผ่านูก เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาจุดเด่นของชุมชนแต่ละพื้นที่เนื่องจากมีบริบทที่แตกต่างกัน
3. การดำเนินโครงการเพื่อให้ได้ผลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้ดำเนินโครงการควรกำหนดการติดตามผลต่อเนื่องอย่างน้อย 2 ปี

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2563, 5 ตุลาคม). ก้าวอย่างของประเทศไทย สู่ 'สังคมผู้สูงอายุ' อย่าง
สมบูรณ์แบบ. <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30476>
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. สำนักวิชาการ.
นวลฉวี ประเสริฐสุข. (2559). การศึกษาแนวทางส่งเสริมความสุขของผู้สูงอายุใน
อาเซียน. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (2564). โครงการยุวชนอาสาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- มารุต พัฒนาผล. (2557). รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการรู้คิด
และความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา. วารสารวิชาการ
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 7(3), 682-699.
- วรรณวิสาข์ ไชโย. (2555, 10 มีนาคม). ทรรศนะเรื่องความสุขในผู้สูงอายุ กรณีศึกษา
บ้านวัยทองนิเวศน์. <http://journal.human.cmu.ac.th>.
- ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย-อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. (2554, 23 ธันวาคม). ศูนย์ข้อมูล
ประเทศไทย-อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. <http://phetcha>
bun.kapook.com/%E0%B8%
- สำนักงาน ก.พ. (2560, 1 ตุลาคม). การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ. [https://www.ocsc.go.th](https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf)
[/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf](https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf)
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). วาระปฏิรูปที่ ๓๐ : การปฏิรูประบบเพื่อ
รองรับสังคมสูงวัย. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบูรณ์. (2562, 10 มีนาคม). วิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุ
จังหวัดเพชรบูรณ์ ปี 2562. <http://phchabun.nso.go.th>
- อนวัดี คุณแก้ว. (2562). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สู่ผลงานทางวิชาการเพื่อ
การเลื่อนวิทยฐานะ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Author

Mrs.SroungpornKusolsong

Early Childhood Education, Faculty of Education,
PhetchabunRajabhat University83 Moo 11, Saraburi-Lomsak
Rd.,SadiangSubdistrict, MueangPhetchabun Province 67000
Tel: 081-8394832 Email : sroungporn.p@gmail.com

Miss WichayaPorn Onpuy

Early Childhood Education, Faculty of Education,
PhetchabunRajabhat University 83 Moo 11, Saraburi-Lomsak
Rd.,SadiangSubdistrict, MueangPhetchabun Province 67000
Tel: 087-3160461 Email : krunum_num@hotmail.com

Miss Pitchayapa Treewong

Early Childhood Education, Faculty of Education,
PhetchabunRajabhat University 83 Moo 11, Saraburi-Lomsak
Rd.,SadiangSubdistrict, MueangPhetchabun Province 67000
Tel: 092-6420265 Email : Pitchayapa59nuy@gmail.com
mailto:sroungporn.p@gmail.com